

I Защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие, които са част от Европейската екологична мрежа "НАТУРА 2000":

1. Защитени зони за опазване на дивите птици:

- **33** “Златията” с код **BG0002009** обявена със Заповед № РД-548/05.09.2008г на МОСВ (ДВ бр.83/2008г). Попада на територията на гр.Козлодуй, с.Хърлец, с.Гложене, с.Бутан, с.Крива бара, на площ от 177 547,89 дка.;

Общо описание

Защитената зона „Златията“ заема голяма част от едноименното равнино плато. Тя се намира в Северозападна България, в Дунавската равнина между река Дунав и град Козлодуй на север, пътя свързващ град Вълчедръм и Хайредин на юг, и теченията на реките Цибрица и Огоста от запад и изток. Разположена е върху платовидна заравненост с открити тревни пространства от степен характер и обработваеми площи. На места има земни лъсови стени и ниски дървета и храсти, главно от обикновен глог (*Crataegus monogyna*), шипка (*Rosa canina*) и др. По земните стени и около тях изобилно се среща айлант (*Ailantis altissima*). На територията на Златията са разположени язовир Шишманов вал (Аспарухов вал), микроязовирите Бъзовец и Хайредин и няколко по-малки водоема (Michev & Stoyneva, 2007). Разпръснато са разположени и пасища, овощни градини, лозя, полезащитни пояси и малки горички от широколистни дървета, както и крайречни гори по поречието на река “Козлодуй”.

Предназначение

Според заповедта на Министъра на околната среда и водите защитената зона ”Златията“ се обявява с цел:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние;

“Златията” няма законова защита по Закона за защитените територии

През 1997г. малка част от територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място. През 2005г. цялата територия на Златията е обявена за Орнитологично важно място.

Видове, предмет на опазване

Съгласно заповедта за обявяване на защитената зона (ДВ, бр. 83/2008 г.) видовете птици, предмет на опазване в нея са общо 51 вида. Те се разпределят както следва:

33 вида по т. 2.1 от Заповедта на МОСВ

Голям воден бик (*Botaurus stellaris*), Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Ръждива чапла (*Ardea purpurea*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), малък сокол (*Falco columbarius*), Сив жерав (*Grus grus*), Дропла (*Otis tarda*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбица (*Anthus campestris*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*).

18 вида по т. 2.2 от Заповедта на МОСВ

Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), голям гмурец (*Podiceps cristatus*), черноврат гмурец (*Podiceps nigricollis*), голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), сива чапла (*Ardea cinerea*), зеленоглавка (*Anas platyrhynchos*), лятно бърне (*Anas querquedula*), малък ястреб (*Accipiter nisus*), обикновен мишелов (*Buteo buteo*), черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), зеленоножка (*Gallinula chloropus*), лиска (*Fulica atra*), **речен** дъждосвирец (*Charadrius dubius*), обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), пчелояд (*Merops apiaster*), брегова лястовица (*Riparia riparia*).

Качество и значимост

Според Игнатов и др. (ръкопис) в Златията са установени 122 вида птици, от които 28 са вписани в Червената книга на България, а 53 вида са с европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International, 2004). Като световно застрашени в категория SPEC1 попадат 5 вида, а като застрашени в Европа съответно в категория SPEC2 – 15 и в SPEC3 – 36 вида. Мястото е едно от най-важните в страна от значение за Европейския съюз за група от видове, привързани основно към откритите пространства – белия щъркел (*Ciconia ciconia*), тръстиковия блатар (*Circus aeruginosus*), ливадния блатар (*Circus pygargus*), късопръстия ястреб (*Accipiter brevipes*), вечерната ветрушка (*Falco vespertinus*), полската бърница (*Anthus campestris*), късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), градинска овесарка (*Emberiza hortulana*) и др. В Златията се срещат значителни гнездови популации на пчелояда (*Merops apiaster*), полската чучулига (*Alauda arvensis*) и пъдпъдъка (*Coturnix coturnix*). Тук е единственото място в България където през последните години е наблюдавана голямата дропла (*Otis tarda*). През зимата в Златията се среща и друг световно застрашен вид – малката белочела гъска (*Anser erythropus*), която ползва нивите за хранене заедно с ята на голямата белочела гъска (*Anser albifrons*).

Уязвимост

Златията е най-голямата компактна незаселена равнинна територия в страната. Тя се влияе от човешки дейности основно свързани със земеделието, управлението на горите и развитието на инфраструктурата. Интензификацията на селското стопанство, използването на пестициди и изкуствени торове, премахването на плетове и храсти са дейностите с най-сериозно негативно влияние върху качеството на местообитанията.

Изсичането на крайречните гори и на дърветата в полезащитните пояси водят до бързо и рязко намаляване на популацията на вечерната ветрушка, поради изчезване на местата за гнездене. Потенциална заплаха както за местообитанията, така и за птиците в района е изграждането на ветроенергийни паркове.

Описание на местообитанията

В стандартния формуляр на защитената зона са посочени следните местообитания:

Класове земно покритие % Покритие

Водни площи във вътрешността (стоящи води, течащи води)	1
Храстови съобщества	0
Сухи тревни съобщества, степи.....	4
Екстензивни зърнени култури (вкл. ротационни култури с периодично оставяне на угар)	90
Друга орна земя	0
Широколистни листопадни гори	1
Негорски райони, култивирани с дървесна растителност (вкл. овошки, лозя, крайпътни дървета)	1
Скали във вътрешността, сипеи, пясъци, постоянен сняг и ледници	0
Други земи (включително градове, села, пътища, сметища, мини, индустриални обекти)	3
<i>Общо Покритие</i>	100

2. Защитени зони за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна:

- 33 “Козлодуй” с код **BG0000527**, включена в списъка със защитени зони с Решение № 122/02.03.2007г. на Министерски съвет. Попада в землището на гр. Козлодуй, с площ 1253,778 дка;

Защитената зона е от тип G по Директива за местообитанията 92/43/ЕЕС, която се съдържа в защитена зона по Директива за птиците. Площта на защитената зона е 1253.80 дка и се намира на надморска височина между 62 и 142 m.

Зоната представлява стръмната лъсоча стена между град Козлодуй и село Горни Цибър. Хребета на стената е заета от степна растителност с участието на някои ендемични видове. Доминанти са *Stipa capillata*, *Artemisia campestris*; ендемити са *Centaurea rumelica*, *Stachys arenariaeformis*, *Chamaecytisus supinus*. По билата има много горски култури, предимно от акация. Обектът е един от най-важния в България за местообитание 6250 Панонски лъсоча степни тревни съобщества. Той има типичен флористичен състав и участие на много ендемични и реликтни степни видове, като *Centaurea rumelica*, *Stachys arenariaeformis*. Районът е силно засегнат от човешка дейност. Степната растителност се е запазила единствено по най-високите части на лъсочите форми. Районът е заобиколен от обработваеми земи.

По класове земно покритие, в проценти, територията се разпределя по следния начин:

% Покритие

Храстови съобщества 8

Сухи тревни съобщества, степи 48

Екстензивни зърнени култури (вкл. ротационни култури с периодично оставяне на угар) 7

Изкуствени горски монокултури (например насаждения на тополи или екзотични дървета) 37

Общо Покритие 100

Защитената зона BG0000527 Козлодуй има връзка със 33 BG0002009 Златията по Директива за птиците.

Типове растителност и природни местообитания, предмет на опазване в защитената зона

В Стандартния формуляр на зоната като обект на защита се посочва едно местообитание - 6250*Панонски лъсоча степни тревни съобщества.

ТИПОВЕ МЕСТООБИТАНИЯ от Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС

КОД Пр. ИМЕ % Покр. Предст. Отн. площ Прир. ст. Цялост. оц.

6250 * Панонски лъсоча 48 В С С В

степни тревни съобщества

Местообитанието е със значима представителност. Относителната площ, покрита с местообитанието отнесено към общата площ от националната територия, покрита от това местообитание е между 0 и 2 %.

От видовете, включени в Приложение I на Дир. 79/409/ЕЕС и Приложение II на Директивата 92/43 ЕЕС [146], липсват растителни видове.

Към групата “Други значими растителни и животински видове”, които са свързани с природозащитата и управлението на обекта са включени следните растителни видове:

Такс.груп ИМЕ (на български) Местна Популация Мотивация

Р Румелийска метличина Р В

Centaurea rumelica

Р Пясъковиден ранилист Р В

Stachys arenariaeformis

Където:

Такс. група – таксономичната група на съответния вид е отбелязана съгласно следната номенклатура: Р – растения.

Име – наименование на видовете.

Местна популация – посочени са данни за типичния максимален размер на популацията и числеността. В случаите, когато няма никакви цифрови данни е отбелязан размера/плътността на популацията като е посочено дали видът е типичен (С), рядък (R) или много рядък (V). Когато липсват всякакви данни за популацията, тя е отбелязана като налична (P).

Мотивация – посочена е мотивацията за включването на всеки вид, като са използвани следните категории: А) Национална Червена книга; В) ендемичен вид; С) международни конвенции (вкл. Бернската, Бонската и Конвенцията за биологичното разнообразие); D) други причини.

Животински видове, предмет на опазване

От видовете, включени в Приложение I на Дир. 79/409/ЕЕС и Приложение II на Директивата 92/43 ЕЕС [146], липсват растителни видове, а от животинските видове са посочени:

Добруджански (среден) хомяк /*Mesocricetus newtoni*/.

Този вид е установяван от нас при посещенията ни в зоната през лятото и есента на 2008 г. Освен констатацията за присъствието на вида нямаме друга информация за съвременното състояние на популацията в района. Зоната е силно повлияна от човешкото присъствие. Естествената растителност и местообитанията са запазени единствено на непригодните за обработване силно наклонени крайбрежни терени, които периодично се опожаряват от местните пастири. Развитието на агрокултури в съседство на крайбрежните лъсови псевдостепа, са вероятно хранителни местообитания на вида. Според информацията от стандартния формуляр няма конкретни данни за вида, освен хипотезата за евентуалното му присъствие.

Пъстър смок (*Elaphe sauromates*) – По смисъла на ЗБР - Ивичест смок /*Elaphe quatuorlineata*/.

Под названието ивичест смок в конкретния случай се визира пъстър смок, който в миналото се считаше за подвид на ивичестия и така е записан във формулярите на зоната. Пъстрия смок по данни от стандартния формуляр е наличен в конкретната зона, но без никаква по конкретна информация. Научно доказан за околностите на зоната е вида в две находища, от които едното е за р. Скът до с. Липница и второто за района на р. Лом при гр. Лом. Присъствието на вида в района на зоната е твърде вероятно предвид две обстоятелства. Първото е съседството на р. Дунав до зоната и второто, наличието на запазени естествени местообитания, каквито е обитавал вида в близкото минало. Река Дузапазените крайбрежни местообитания са рефугиум за този вече рядък за България вид.

Към групата “Други значими растителни и животински видове”, които са свързани с природозащитата и управлението на обекта са включени следните видове.

Такс.груп ИМЕ (на български) Местна Популация Мотивация

А Зелена крастава жаба Р С

Bufo viridis

Р Румелийска метличина Р В

Centaurea rumelica

Р Смък-стрелец (Синурник) Р С

Coluber caspius

R *Зелен гущер* P C
Lacerta viridis
A *Обикновена чесновница* P C
Pelobates fuscus
R *Степен гущер* P C
Podarcis muralis
R *Кримски гущер* P C
Podarcis taurica
P *Пясъковиден ранилист* P B
Stachys arenariaeformis
R *Пепелянка* P C
Vipera ammodytes

Където:

Такс. група – таксономичната група на съответния вид е отбелязана съгласно следната номенклатура: B – птици; M – бозайници; A – земноводни; R – влечуги; F – риби; I – безгръбначни; P – растения.

Име – наименование на видовете.

Местна популация – посочени са данни за типичния максимален размер на популацията и числеността. В случаите, когато няма никакви цифрови данни е отбелязан размера/плътността на популацията като е посочено дали видът е типичен (C), рядък (R) или много рядък (V). Когато липсват всякакви данни за популацията, тя е отбелязана като налична (P).

Мотивация – посочена е мотивацията за включването на всеки вид, като са използвани следните категории: A) Национална Червена книга; B) ендемичен вид; C) международни конвенции (вкл. Бернската, Бонската и Конвенцията за биологичното нав и разнообразие); D) други причини

• 33 “**Острови Козлодуй**” с код **BG0000533**, включена в списъка със защитени зони с Решение № 122/02.03.2007г. на Министерски съвет. Попада в землището на гр. Козлодуй, с площ 9090,4 дка.

Обща характеристика

Защитената зона BG0000533 “Острови Козлодуй” е от тип B по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна. Общата площ на Защитената зона е 6057.60 дка. Тя се намира при надморска височина между 20 и 34m. 33 няма връзка с други защитени зони по Натура 2000.

Основни цели на опазване в Защитената зона са следните:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Зоната включва три по-големи острова. Около 70% от о-ви Козлодуй са покрити от горски насаждения. Западната част от о-в Сврака е покрита с пясъчни наноси. Обектът е със средна до висока консервационна стойност. Северната част на остров Сврака и носът на остров Козлодуй са сравнително неповлияни от човешка дейност. Южната част на остров Сврака и опашката на остров Козлодуй са застрашени от проникването на интродуцирани дървесни и храстови видове. В защитената зона се опазват естествени гори от Salix alba, Ulmus minor и Populus nigra.

По класове земно покритие, територията на 33 се разпределя в следните групи:

Класове земно покритие % Покритие

Крайбрежни пясъчни дюни, пясъчни плажове	9
Водни площи във вътрешността (стоящи води, течащи води)	33
Тресавища, блата, растителност по крайбрежието на водоемите, мочурища	4
Храстови съобщества	12
Широколистни листопадни гори	7
Изкуствени горски монокултури (например насаждения на тополи или екзотични дървета)	34
Други земи (включително градове, села, пътища, сметища, мини, индустриални яло от земеделска земя	

Типове растителност и природни местообитания, предмет на опазване в защитената зона

В Стандартния формуляр на зоната като обект на защита са включени следните местообитания и видове:

ТИПОВЕ МЕСТООБИТАНИЯ от Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС

КОД Пр. ИМЕ % Покр. Предст. Отн. площ Прир. ст. Цялост. оц.

91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* 21.305 В С В В

excelsior (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*,

Salicion albae)

3130 Олиготрофни до мезотрофни стоящи води с 6 В С А А

растителност от *Littorelletea uniflorae* и/или

Isoeto-Nanojuncetea

3270 Реки с кални брегове с *Chenopodion rubri* и 3 В С В В

Bidention p.p.

91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, 0.0933 D С

Ulmus laevis и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus*

angustifolia покрай големи реки (*Ulmion*

minoris)

Заб. Знакът * отбелязва приоритетно за опазване тип местообитание.

В таблицата за отделните местообитания е дадена оценка по показателите:

Представителност/дава индикация за това, доколко даденото местообитание е “типично” Използувана е следната система за класифициране: А-отлична представителност; В-добра представителност; С- значима представителност; D-незначително наличие;

Относителна площ/площта на обекта, покрита от даденото местообитание, отнесена към общата площ от националната територия, покрита от това местообитание/..

Използуваните интервали по класове са следните: А) $100 \geq p > 15\%$; В) $15 \geq p > 2\%$; С) $2 \geq p > 0$;

Приравнена степен/оценена е степента на опазване на структурата и функциите на дадено местообитание и възможността за възстановяване/. Използувана е следната система за класифициране: А-отлично опазване; В- добро опазване; С-средно или слабо опазване

Цялостна оценка на стойността на обекта за опазването на дадения тип природно местообитание /интегрирана оценяване на предишните критерии, като се взема предвид различната им тежест за разглеждания хабитат. Използувана е следната система за класифициране: А-отлична стойност; В-добра стойност; С- значима стойност.

Местообитание 91 E0 - Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) е формирано на богати, алувиални почви периодично наводнявани при сезонното повдигане на нивото на р. Дунав. Във формираните крайречни, заливни гори доминират предимно видовете *Salix alba*,

Populus alba, *Populus nigra* и *Salix fragilis*. Растителните съобщества се отнасят към съюза *Salicion albae*. В състава на съобществата участвуват и видовете *Ulmus laevis*, *Ulmus minor*, *Quercus robur*, *Rubus caesius*, *Clematis vitalba*, *Humulus lupulus*, *Vitis sylvestris*, *Solanum dilcamara*, *Euphorbia lucida*, *Lythrum salicaria*, *Phragmites australis*, *Typha latifolia*, *Leucojum astivum* и

Местообитание 91 F0 - Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmenion minoris*) е формирано на периодично заливани по-нови алувиални наслаги. Растителните съобщества обикновено се отнасят към асоциацията *Scutellario altissimae-Quercetum robur*. Участието на лианите в съобществата е относително по-малко в сравнение с лонгозните гори, а в тревната покривка има добре формиран пролетен аспект от *Scilla bifolia*, *Anemone ranunculoides*, *Ranunculus ficaria*, *Polygonatum ssp.* и др. Към групата “Други значими растителни и животински видове”, които са свързани с природозащитата и управлението на обекта са включени 2 растителни вида.

Такс.груп ИМЕ (на български) Местна Популация Мотивация

а ИМЕ (на латински)

Р Лъскаволистна млечка R D

Euphorbia lucida

Р Блатно кокиче R D

Leucojum aestivum

Където:

Такс.група – таксономичната група на съответния вид е отбелязана съгласно следната номенклатура: Р – растения.

Име – наименование на видовете.

Местна популация – В случаите, когато няма никакви цифрови данни е отбелязан размера/плътността на популацията като е посочено дали видът е типичен (С), рядък (R) или много рядък (V). Когато липсват всякакви данни за популацията, тя е отбелязана като налична (P).

Мотивация – посочена е мотивацията за включването на всеки вид, като са използвани следните категории: А) Национална Червена книга; В) ендемичен вид; С) международни конвенции (вкл. Бернската, Бонската и Конвенцията за биологичното разнообразие); D) други причини.

Животински видове, предмет на опазване

В тази зона животинските видове, предмет на опазване според Стандартния формуляр, са следните:

Безгръбначни животни (Invertebrata)

Мекотели/Миди – *Molusca/Bivalvia*

Бисерна мида – *Unio crassus*

Живее в долните течения на относително големи реки. Обитава участъци с песъкливо – тинесто –глинещо дъно. По рядко се среща и в слабо проточни и стагнатни водоеми. Плътността на вида варира в много широки граници от 2-3 екземпляра до 80– 90 на m². Намаляването на вида, според специалисти е следствие от замърсяването на реките с химични вещества и натрупването на гниеща органика по дъното на водоема, както и появата на пластични инвазивни видове, кокуриращи конкретния вид.

Според формуляра на зоната вида е рядък с относително ниска плътност, но популацията е в добро природозащитно състояние

Насекоми/Твърдокрили

Бръмбар рогач – *Lucanus cervus*

Местообитания на вида са стари широколистни гори с паднала на земята гниеща дървесина. Ларвите се развиват и метаморфозират за 3-5-7 години, хранейки се основно с дъбова или друга гниеща дървесина. Видът лети надвечер, когато може да бъде наблюдаван. Основен проблем при опазването на вида е липсата на достатъчно субстрат за развитието на ларвите. В тази 33 според стандартния формуляр вида е рядък. Популациите са с относително ниска плътност, поради липсата на достатъчно размножителен, хранителен и метаморфозен субстрат.

Алпийска розалия – *Rosalia alpina*

Интразонален вид, който се среща в крайбрежни местообитания и във влажни и мезофилни широколистни стари гори. Основен компонент на местообитанията му са естествени гори с преобладаване на мезофилна дървесна растителност. Ларвите се развиват в бук, бряст, елша, клен, липа, върби и др. Метаморфозата протича за 3-4 години. Видът е дневно активен и лети през юли – август. През тези периоди насекомите могат да бъдат наблюдавани по стволите на дърветата и по листната постилка. За този вид в научната литература липсват данни за установяването му в района на 33. Според автора на формуляра видът е рядък, но в добро природозащитно състояние.

Гръбначни животни (Vertebrata)

Безчелюстни/Кръглоусти - Agnatha/Cyclostomata

Украинска минога - *Eudontomyzon mariae*

Научно доказан вид през последните 20 години еднократно за района на гр. Тутракан. При научен електроулов, в централно островно блато, а края на летния сезон на 2006 г. са били уловени няколко екземпляра, два от които се съхраняват за експертиза в научна колекция. По устни съобщения на рибари, вида е бил улавян няколкократно в районите на гр. Русе, гр. Силистра и о-в Белене, през последните 5 години. За района на 33 – на вида не е научно доказан никога. Във формулярите на зоната според автора и Хинков (2005) вида е много рядък, с ниска плътност, но в много добро природозащитно състояние. Биологията на вида обитаващ р. Дунав е непроучена. Не е напълно изяснен и видовия статус и принадлежност, съмнения за което будят съществените различия между биологията на установения вид и на този за които се считат екземплярите, които не са диагностицирани от специалист.

Челюстнуости/Костни риби - Pisces/Osteichthyes

Дунавска скумрия (Черноморски карагъоз) - *Alosa immaculate*

Видът е проходен и навлиза за размножаване през месец май, движи се дружно на големи пасажии в горните пластове на водата. В миналото е бил стопански ценен вид и се е ловял масово, поради което сегашното състояние на вида не позволява ползването му за промишлени цели. Регламентът за улов на тази риба е съобразен с размножителния ѝ период и уловите са относително малки за задоволяване на нуждите за бита и в малки количества на пазара в крайдунавските градове. През последните 10 години вида показва тенденции на

стабилизиране на запасите си, за което съдим по относително постоянните улови след минаването на забраната за улов.

Распер - *Aspius aspius*

Според автора на формуляра видът е рядък, с ниска плътност, но в добро природозащитно състояние. По наши данни, получени при проучване на улови на рибари, в района на устието на р. Цибрица, констатирахме постоянни улови на разновъзрастни екземпляри от вида распер, които доказват стабилното състояние на вида. Този хищник е лесен за установяване дори визуално, при наблюдение на

крайбрежната зона в реката по време на залез. Преследвайки жертвите си, хищника пори водната повърхност с гръбния си плавник.

Белопера кротушка - *Gobio albipinnatus*

Видът е даден във формуляра като често срещан и в добро популационно и природозащитно състояние.

Сабица - *Pelecus cultratus*

Изключително рядък вид за р. Дунав. От стопански значим вид, плътността се е снизила до прага на оцеляване. Според формуляра вида е често срещан, но не е ясен източника на информация.

Горчивка - *Rhodeus sericeus amarus*

Среща се масово във всички подходящи водоеми. Съжителства със сладководните миди, в които отлага хайвера си.

Голям щипок - *Cobitis elongata*

Според формуляра вида е много рядък, но по наши данни от конкретни проучвания плътностните характеристики показват стабилно състояние.

Обикновен щипок - *Cobitis taenia*

Не се среща в България. Той е със северно разпространение. В България и р. Дунав се среща вида *C. elongatoides* Vacesku & Maier, 1969. Данните са по Kottelat, M. & J. Freyhof (2007).

Високотел бибан - *Gymnocephalus baloni*

Ивичест бибан - *Gymnocephalus sraetzer*

Тези два вида са представени като често срещани и в стабилно природозащитно състояние. И двата вида са дълбоководни и обитават едрочакълести дъна.

Голяма вретенарка - *Zingel zingel*

Малка вретенарка - *Zingel streber*

И двата вида са отчетени във формуляра като редки, но в отлично природозащитно състояние. Тези студенолюбиви видове са активни през зимните месеци и през ранна пролет, когато се размножават. През останалата част на годината се крият в дълбоките вирове и установяването им е трудно и

Земноводни – Amphibia

Дунавски (Добруджански) тритон – *Triturus dobrogicus*

Червенокоремна бумка – *Bombina bombina*

За двата вида информацията от формуляра е, че са с неустановена плътност. И двата вида са често срещани в крайбрежната част на реката, като установяването на червенокоремната бумка може да бъде издържано и дистанционно по мелодичните звуково сигнали. Двата вида са особено чести в островните територии, където се оформят малки и плитки блата, запазващи се през цялата година.

Влечуги – Reptilia

Обикновена блатна костенурка – *Emys orbicularis*

Обикновен вид за реката и за островните територии. Единични екземпляри попадат във винтери и рибарски мрежи, където намират своята гибел. Много често отделни индивиди са избивани безпричинно, поради грешни схващания за основната храна на вида.

Бозайници – Mammalia

Видра – *Lutra lutra*

Според Стандартния формуляр, територията на 33 се обитава от 3-4- индивида. Не е описана методиката на установяване, но е възможно на такава голяма и трофично богата площ да се очаква по висока плътност. Данните за този вид са оскъдни и

инцидентни за този конкретен район, но проучванията в други райони на страната показва повишаване на плътността на вида, което може да се очаква и в тази зона.

• 33 “Река Огоста” с код **BG0000614**, включена в списъка със защитени зони с Решение № 122/02.03.2007г. на Министерски съвет. Попада в землищата на с.Хърлец, с.Гложене, с.Бутан, с.Крива бара, общ. Козлодуй, на площ около 4500 дка.

Защитената зона BG0000614 “Река Огоста” е от тип К по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Общата площ на Защитената зона е 12,532.40 дка. Тя се намира при надморска височина между 19 и 183 m. 33 има връзка с други защитени зони по Натура 2000.

Код на обекта Име на обекта Тип на обекта

BG0000508 Река Скът Е

BG0002009 Златията J

33 BG0000614 има връзка и с една защитена територия

Име Категория Т %

Данева могила Защитена местност* 0.02

Име - име на защитената територия. *Категория* - категория на защитената територия, съгласно ЗЗТ. *Т (тип на припокриване)*: = пълно припокриване; + съдържа се изцяло в Натура 2000 зоната; * - двете места (ЗТ и 33) частично се припокриват; / граничещи места; % - процентно покритие спрямо общата площ на Натура 2000 зоната.

Основни цели на опазване в защитената зона са следните:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

В защитената зона е включено поречието на р. Огоста. Бреговете на Огоста са укрепени, дъното е с много наноси и водата е еутрофна, което е следствие от влиянието на язовира до град Монтана. Натрупването на наноси и еутрофната вода са причина за формирането на хабитати 3260 и 3270, които са с Европейско значение. В близост до село Крива бара има останало старо речно корито с дължина 5 km, превърнало се в еутрофично езеро с макрофити. На десния бряг на река Огоста се намира защитената територия "Данева могила" установена със заповед 413 от 10.05.1982 г. Представлява място с красив пейзаж и група стари дървета от *Quercus robur*. Близко до устието на Огоста се намира "Блатото" (3150). Последните 4-5km от течението на реката са обрасли с водна растителност (3260) и са богати на риба. По склоновете на мочурището в западна посока от град Оряхово има Панонична лъосна степна растителност* (3260) с разнообразие на флората и фауната.

По класове земно покритие, територията на 33 се разпределя в следните групи:

Класове земно покритие % Покритие

Водни площи във вътрешността (стоящи води, течащи води) 3
Тресавища, блата, растителност по крайбрежието на водоемите, мочурища 7
Сухи тревни съобщества, степи 2
Екстензивни зърнени култури (вкл. култури с периодично оставяне на угар) 20
Подобри пасища (изкуствено създадени от тревни смеси) 56
Широколистни листопадни гори 2
Изкуствени горски монокултури (например насаждения на тополи или екзотични дървета) 10
Общо покритие 100

Типове растителност и природни местообитания, предмет на опазване в защитената зона

В Стандартния формуляр на зоната като обект на защита са включени следните местообитания и растителни видове.

ТИПОВЕ МЕСТООБИТАНИЯ от Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС

КОД Пр. ИМЕ % Покр. Предст. Отн. площ Прир. ст. Цялост. оц.

91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (Alno-Pandion, Alnion incanae,

Salicion albae)

3150 Естествени еутрофни езера с растителност от 7.4 А С А А
типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition*

3260 Равнинни или планински реки с растителност 0.2 А С А А
от *Ranunculion fluitantis* и *Callitriche-Batrachion*

3270 Реки с кални брегове с *Chenopodium rubri* и *Bidention* р.р.

6250 * Панонски лъсови степни тревни съобщества 9.553 А С А А

91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа 0.537 D C

Към групата “Други значими растителни и животински видове”, които са свързани с природозащитата и управлението на обекта са включени следните растителни видове:

Такс.груп ИМЕ (на български) Местна Популация Мотивация
а ИМЕ (на латински)

Р *Пясъквиден ранилист* Р А

Stachys arenariaeformis

Р *Безкоренчеста волфия* Р А

Wolffia arrhiza

Животински видове- предмет на опазване

Безгръбначни животни (Invertebrata)

Мекотели/Миди, Охлюви – Mollusca/Bivalvia, Gastropoda

Бисерна мида – *Unio crassus*

Рядък вид според формуляра, но с добро природозащитно състояние. Река Огоста е в по голямата си част силно затинена, което е неподходяща среда за обитание на тази речна мида. При нашите посещения в ЗЗ – на вида не бил констатиран никога. Единствено в приустиевата зона на реката са откривани раковини нееднократно. По брега на река Огоста около Хайредин сме откривали раковини на блатни миди, които са показателни за условията на живот в този сектор.

Ивичест теодоксус – *Theodoxus transvrsalis*

Този вид е много рядък. В река Огоста е установяван единствено в най-долното ѝ течение. Предпочита дъна с едри късове от скала. В р. Дунав плътността му е относително висока. Намаляването на плътността му според специалисти е вследствие от химично и органично замърсяване. Счита се, че инвазивните видове миди в река Дунав са допълнителен конкурентен фактор, влияещ отрицателно върху плътността му.

Насекоми/Твърдокрили

Бръмбар рогач – *Lucanus cervus*

Видът според формуляра е рядък. При наши едногодишни проучвания в зоната видът беше констатиран като често срещан, особено в участъците, където гниещата дървесна растителност не беше изнасяна.

Алпийска розалия – *Rosalia alpine*

Според формуляра видът е рядък, без да има данни за съвременното му състояние. При наши продължителни теренни проучвания в района видът не беше констатиран.

Буков сечко - *Morigmus funereus*

Рядък вид за района като цяло. Констатиран е като вид по няколко единични екземпляри в района на с. Софрониево.

Bolbelasmus unicornis

Рядък вид труден за установяване. Всички находища в дунавската равнина са случайно регистрирани. Видът е зависим от гниещи дървесни субстанции. Ларвите се изхранват с мицела на гъби, разрушаващи мъртви и гниещи пънове.

Гръбначни животни (Vertebrata)

Безчелюстни/Кръглоусти - *Agnatha/Cyclostomata*

Украинска минога - *Eudontomyzon mariae*

По данни от формуляра много рядка, без данни за състоянието на вида.

Челюстноусти/Костни риби - *Pisces/Osteichthyes*

Дунавска скумрия (Черноморски карагъоз) - *Alosa immaculata*

Видът не навлиза в притоци. Размножаването протича единствено в средното течение на р. Дунав, при висок воден стълб.

Распер - *Aspius aspius*

Видът е рядък за река Огоста. По често се среща в устието и по време на размножителни миграции.

Черна (Балканска) мряна – *Barbus meridionalis*

Видът е силно намалял след изграждането на язовир Огоста. Счита се, че язовира е сериозна бариера за размножаването на вида, поради което е станал рядък под стената.

Белопера кротушка - *Gobio albipinnatus*

Рядък вид, с предполагаемо негативно въздействие от препятствието язовир. По чест се среща близо до устието.

Сабица - *Pelecus cultratus*

Среща се единствени при устието на реката.

Горчивка - *Rhodeus sericeus amarus*

Силно намалял следствие от затиняването на дъното на реката и силната еутрофикация. Следващите три вида са бентосни с предпочитание към песъкливи дъна. И трите вида са относително често срещани.

Голям щипок - *Cobitis elongata*

Обикновен щипок - *Cobitis taenia*

Виюн - *Misgurnus fossilis*

Долните четири вида са характерни за р. Дунав и навлизането им в р. Огоста може да е само случайно.

Високотел бибан - *Gymnocephalus baloni*

Ивичест бибан - *Gymnocephalus sraetzer*

Голяма вретенарка - *Zingel zingel*

Малка вретенарка - *Zingel streber*

Земноводни - *Amphibia*

Дунавски (Добруджански) тритон – *Triturus dobrogicus*

Голям гребенест тритон– *Triturus karelinii*

Двата вида са конкуренти, поради което срещането им в едни и същи местообитания е почти изключено. Видът голям гребенест тритон е характерен за стоящи и слабо проточни водоеми, а дунавския тритон е приспособен за течащи води. Данните във формуляра са без уточнения.

Червенокоремна бумка – *Bombina bombina*

Жълтокоремна бумка – *Bombina variegata*

Двата вида се срещат в различни хабитати. Червенокоремната бумка е характерна за дунавската равнина, а жълтокоремната бумка е вид срещащ се предимно в предпланински и планински участъци.

Влечуги – *Reptilia*

Шипоопашата костенурка – *Testudo hermanni*

Рядък вид за района, но с постоянно установяване на единични индивиди, включително и новоизлюпени.

Обикновена блатна костенурка – *Emys orbicularis*

Чест обитател на зоната с относително висока и постоянна плътност. Данните от формуляра показват стабилно и отлично природозащитно състояние.

Ивичест смок – *Elaphe quatuorlineata*

Визира се вида пъстър смок. В научната литература липсват данни за вида, но предвид изиБозайници – *Mammalia*

Лалугер - *Spermophilus citellus*

Черногръд (Добруджански) хомяк - *Mesocricetus newtoni*

Тези два вида обитават сходни, а много често и едни и същи местообитания. Колониите на черногръдия хомяк са рехави и трудно установими, разположени предимно в житни ниви, люцерни или в съседство с агрокултури, които използват за храна. Видът е много слабо проучен на територията на България и всички данни за разпространението са случайни или от погадки на хищни птици. Индивиди или следи от вида са констатирани до с. Хайредин и с Михайлово.

Видра – *Lutra lutra*

Видът е чест. Фекалии и следи могат да бъдат установени почти по цялото протежение на участъка на реката, попадащ в ЗЗ. По данни от формуляра района се обитава от 2-3 индивида, като липсва информация за метода на преброяване. скванията на вида района е много подходящ.

II Защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии

1. Защитена местност „Козлодуй”

Площ: 10.0 хектара

Местоположение:

Област: Враца, **Община:** Козлодуй, **Населено място:** гр. Козлодуй

Документи за обявяване:

Заповед No.913 от 08.04.1972 г.

Документи за промяна:

Прекатегоризация със Заповед No.РД-639 от 26.05.2003 г.

Цели на обявяване:

1. Опазване на ландшафт, резултат на хармонично съжителство на човека и природата.

Режим на дейности:

1. Забранява се извеждането на сечи, освен на санитарни и ландшафтни, с оглед за подобряване санитарното и ландшафтно състояние на обектите.

2. Забранява се пашата на домашния добитък през всяко време.

3. Забранява се откриване на кариери, къртене на камъни, вадене на пясък, изхвърляне на сгурия и други промишлени отпадъци, както и всякакви други действия, чрез които се нарушава или загрозява природната обстановка в тях.